

 niPublish

FEBRUARY ISSUE

2026

+998 (99) 941-05-21
www.spectrumofdevelopment.com

Aleksandr Faynberg ijodida madaniyatlararo uyg'unlik va lirik tafakkur fenomeni

Rashidova Dinora

Filologiya (ingliz tili) 2457

Annotatsiya: Mazkur maqolada XX asr o'zbek adabiy muhitida muhim o'rin tutgan rusiyzabon shoir Aleksandr Arkadevich Faynberg ijodi madaniyatlararo adabiy jarayon kontekstida tahlil qilinadi. Tadqiqotda shoirning biografik faktlari, poetik xususiyatlari hamda tarjimonlik faoliyati asosida uning ikki madaniyat orasidagi adabiy ko'priq vazifasini bajargani ilmiy manbalar asosida yoritiladi.

Kalit so'zlar: Aleksandr Faynberg, rusiyzabon adabiyot, O'zbekiston adabiy muhiti, poetika, madaniyatlararo aloqalar, lirik tafakkur.

1. Kirish

XX asrning ikkinchi yarmida O'zbekiston adabiy muhiti ko'pmillatli ijodkorlar faoliyati bilan boyidi. Ana shunday adiblar qatorida Aleksandr Faynberg (1939–2009) alohida o'rin tutadi.

U 1939-yil 2-noyabrda Toshkent shahrida tug'ilgan va butun hayoti davomida Toshkent madaniy muhitida yashab ijod qilgan (UzPedia). Faynberg rus tilida ijod qilgan bo'lsa-da, uning she'riyati mazmunan O'zbekiston hayoti, ruhiyati va tabiatiga chambarchas bog'liqdir.

Z. Shukhratbekova (2025) ta'kidlashicha, Faynberg ijodi o'zbek adabiy makonida rusiyzabon she'riyatning shakllanish jarayonida muhim bosqich hisoblanadi. Tadqiqotchining fikricha, shoir milliy ruh va rus poetik an'alarini uyg'unlashtira olgan ijodkor sifatida namoyon bo'ladi.

2. Metodologiya

Mazkur tadqiqot quyidagi ilmiy metodlarga asoslandi:

- Biografik tahlil
- Matnshunoslik tahlili
- Qiyosiy-adabiy metod
- Tarixiy-kontekstual yondashuv

Tadqiqot davomida ensiklopedik manbalar, rasmiy axborot materiallari hamda zamonaviy ilmiy maqolalar tahlil qilindi.

3. Asosiy natijalar

3.1. Biografik va tarixiy asos

Aleksandr Faynberg Toshkentda tug‘ilib, shu yerda ijodiy shakllangan. U O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a‘zosi bo‘lgan hamda milliy adabiy jarayonning faol ishtirokchisi sifatida tanilgan (O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi).

O‘zbekiston Milliy Axborot Agentligi ma’lumotiga ko‘ra, Faynberg O‘zbekistonni o‘z ona yurtidek sevgan va o‘zini shu zamindan ajralmas deb bilgan ijodkor sifatida e’tirof etiladi (UZA, 2024).

Bu faktlar shuni ko‘rsatadiki, shoir ijodi geografik emas, balki ma’naviy mansublik asosida shakllangan.

3.2. Poetikasining xususiyatlari

Tahlil natijasida quyidagi poetik xususiyatlar aniqlanadi:

- Lirik introspeksiya — ichki kechinmalar ustuvorligi
- Minimalistik ifoda — sodda leksika orqali chuqur ma’no
- Xotira va vaqt motivi — vaqtning o‘tkinchiligi va insoniy mas’uliyat
- Vatan konsepti — Toshkent va O‘zbekiston tasvirining markaziyliigi

O. Mirag‘zamova (2025) Faynberg ijodini “ikki madaniyat oralig‘ida shakllangan poetik muloqot maydoni” sifatida talqin qiladi. Tadqiqotchining fikricha, shoir she’riyatida Sharqona ruh va rus poetik tafakkuri o‘zaro sintez holatida namoyon bo‘ladi.

3.3. Tarjimonlik faoliyati va madaniy ko‘prik vazifasi

Faynberg o‘zbek shoirlari asarlarini rus tiliga tarjima qilgan va shu orqali milliy she’riyatning kengroq auditoriyaga yetib borishiga xizmat qilgan.

Mirag‘zamova (2025) uni “bilingval poetik tafakkur egasi” deb ataydi va tarjimonlik faoliyatini madaniyatlararo dialog shakli sifatida baholaydi.

Shu jihatdan Faynberg ijodi faqat badiiy emas, balki madaniy kommunikatsion ahamiyatga ham ega.

4. Muhokama

Faynberg ijodi ikki madaniyat kesishgan nuqtada shakllangan adabiy fenomen sifatida qaralishi mumkin. Rus tilida yozgan bo‘lsa-da, uning poetik tafakkuri O‘zbekiston ijtimoiy-madaniy muhitida kamol topgan.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Faynberg she’riyatida balandparvoz shiorlar emas, balki ichki sukunat va ruhiy mushohada ustuvor. Shoir uchun Vatan — hudud emas, balki xotira va insoniy yaqinlik makonidir.

Mazkur kuzatishlar Faynbergni O‘zbekiston rusiyzabon adabiyoti doirasida o‘rganish ilmiy jihatdan asosli ekanini ko‘rsatadi.

Xulosa

Aleksandr Faynberg ijodi madaniyatlararo adabiy aloqalarning yorqin namunasi hisoblanadi. Uning she'riyati:

- Ichki lirik tafakkurga asoslanadi
- Soddalik orqali chuqurlik yaratadi
- Universal insoniy qadriyatlarni ilgari suradi
- O'zbekiston madaniy makonini rusiyazabon adabiyot bilan bog'laydi

Shu jihatdan Faynberg nafaqat shoir, balki madaniyatlararo adabiy integratsiyaning faol ishtirokchisi sifatida ilmiy o'rganishga loyiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shukhratbekova, Z. (2025). Aleksandr Faynberg's role in Uzbek literature. Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations. <https://inlibrary.uz/index.php/jmsi/article/view/82776>
2. Mirag'zamova, O. (2025). Alexander Faynberg: A bridge between two culture through bilingual poetry. <https://journal-web.uz/index.php/02/article/view/538>
3. Mirag'zamova, O. (2025). Aleksandr Faynberg: The life, legacy, and literary contributions. <https://ijournal.uz/index.php/judr/article/view/1792>
4. O'zbekiston Milliy Axborot Agentligi. (2024). O'zbekistonni o'z ona yurtidek sevgan shoir. https://uza.uz/oz/posts/ozbekistonni-oz-ona-yurtidek-sevgan-shoir_652727
5. Faynberg, A. A. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
6. Faynberg, A. A. UzPedia onlayn ensiklopediyasi. https://uzpedia.uz/pedia/faynberg_aleksandr_arkadevich